

The World's Largest Open Access Agricultural & Applied Economics Digital Library

This document is discoverable and free to researchers across the globe due to the work of AgEcon Search.

Help ensure our sustainability.

Give to AgEcon Search

AgEcon Search

<http://ageconsearch.umn.edu>

aesearch@umn.edu

*Papers downloaded from **AgEcon Search** may be used for non-commercial purposes and personal study only. No other use, including posting to another Internet site, is permitted without permission from the copyright owner (not AgEcon Search), or as allowed under the provisions of Fair Use, U.S. Copyright Act, Title 17 U.S.C.*

No endorsement of AgEcon Search or its fundraising activities by the author(s) of the following work or their employer(s) is intended or implied.

A SZÖVETKEZETI FELHALMOZÁS BELSŐ ÜSZTÖNZÉSE A TÁRSTULAJDONOSI ÉRDEKELTSÉG ERŐSÍTÉSÉVEL*

TÉCSI JÁNOS

Mezőgazdasági termelőszövetkezeteink fejlődésének jelenlegi szakaszában egyre több olyan ellentmondással találjuk szemben magunkat, amelyek a „felhalmozás” és a „szövetkezeti jelleg” követelményei között jönnek létre. Ezek az *ellentmondások alapvetően abból fakadnak*, hogy míg egyfelől „külső ráhatásokkal” — aránytartási, jövedelemszabályozó rendelkezések útján — igyekszünk eleget tenni a felhalmozási, jövőépítési igényeknek, addig nem kerestük, s így *nem is találtuk meg a tagok felhalmozásbeli érdekeltségének belső, a szövetkezeti önkormányzatnak megfelelő mozgatóit.*

A FELHALMOZÁS ÜSZTÖNZÉSÉNEK HIÁNYÁBÓL FAKADÓ ELVI ÉS GYAKORLATI PROBLÉMÁK

Ismeretes, hogy termelőszövetkezeteinkben (melyek az elosztás terén *munkarészhányességen*, más szóval munkarészhányételen és *tulajdonrészességen* alapuló szövetkezeti vállalatok) közvetve és meghatározott keretek között érvényesül a „tulajdonrészesség” elve. Így a tulajdonosi jogok az üzemi keretek között folyó vagyonszolgáltatás feletti kollektív döntésekre és az egyes tagok foglalkoztatási igényjogosultságának érvényesítésére terjednek ki. Felhalmozás esetén viszont a befektetett vagyon nagyobb termelőkapacitás s magasabb tulajdonosi jövedelem lehetőségét teremti meg, de ebből a tag nem *tulajdonosként* (kivéve a bevitt földek után fizetett földjádékot), hanem mint *munkavégző* — közvetve — részesülhet. Az *természetesen vitathatatlan, hogy — szocialista elveinknek megfelelően — jelentőségében és súlyában egyaránt a „munkarészhányességnak” kell vezető szerepet biztosítanunk a szövetkezeti elosztás terén.* Az viszont már *nagyon is vitatható, hogy* nincs termelőszövetkezeteinkben közvetlen üszöntző rendszere a felhalmozásnak, s emiatt a munkavállalói jogokon keresztül juttatjuk kifejezésre a vagyoni érdekeltséget. Milyen feszültségek származnak ebből?

* A téma érdekességére és fontosságára tekintettel a szerkesztőség a cikkben foglaltakat vitára bocsátja. Kérjük, hogy szakembereink minél sokoldalúbban szóljanak hozzá.

1. A termelőszövetkezeteket alapító és az eddigi felhalmozást végző tagok gyakran szembehelyezkednek a belépni szándékozókka. Megdöbbsentő szám, de pl. az elmúlt két év folyamán csupán Komárom megye szövetkezeiteiben több mint 1000 felvételi kérelmet utasítottak vissza.

Az alapítók, a jelenlegi gazdasági körülményeket megteremtők, más szóval a „felhalmozók” nemzedéke kétségbevonhatatlanul jelentős lemondások, befektetések árán biztosította a közös gazdaságok megszilárdulását. Ebből következik, hogy féltik üzemüket a munkaerő-túltelítődéstől (még akkor is, ha nincs is ilyen veszély), másrészt pedig gyakran „belépési díj” meghatározásával — ami különösen ifjú munkaerők esetében nem helyeselhető — „áldozatvállalásuk” bizonyítására kívánják készíteni az újonnan belépőket. Nem szükséges bővebben elemezni, hogy ez a jelenség — ami egyébként emberileg érthető — milyen káros lehet szövetkezeti mozgalmunk további fejlődése, kiegyensúlyozott munkaerő-gazdálkodása szempontjából.

2. *A nyugdíjba lépő és a közös munkától visszavonuló tagok, bár az általuk felhalmozott vagyont a szövetkezet továbbhasználja, az esetleges szociális juttatásoktól eltekintve „elidegenednek” szövetkezetüktől, elvesztik rész tulajdonosi érzetüket és jogaik jó részét is.*

3. Mivel a felhalmozás ösztönzésére a bevételekből semmilyen alapot, járadékot nem képeznek, illetve nem fizetnek termelőszövetkezeteinkben, ezért *a jelenleg fizetett jövedelmek* — bár azt a látszatot keltik mintha kizárólag élő munka utáni jövedelmek lennének — *tartalmaznak bizonyos vagyონrészességi hányadot.* Az élő munka után járó jövedelem tehát elvileg alacsonyabb a jelenleg fizetett és kimutatott jövedelemnél. Erre azonban a jelenlegi elszámolási rendszeren túlmenően a jövedelmi és adópolitikai intézkedések sincsenek tekintettel, de társadalmunk közvéleménye sem látja tisztán a szövetkezeti parasztok jövedelmének ilyen kettősségét (mármint túlnyomórészt munkadíj és kisebb részt vagyónjáradék jellegét).

A vagyónrészességi hányad egyáltalán nem tekinthető az adott (azaz kifizetési) év munka utáni jövedelmének. Ezért attól elkülöníthető, továbbá ilyen alapokon történő adóztatása is helytelennek minősül. Ha ugyanis a tagok saját erőből semmit sem halmoztak volna fel az üzembben, akkor — képletesen szólva — az ennek megfelelő összeget felvehették, illetve bankba tehették volna. Jelenlegi jövedelmük egy része ezért a korábban kigazdálkodott, de fel nem vett, hanem befektetett jövedelem (elszámolási rendszerünk korlátai miatt a munkadíjtól elkülönítetlen) járadékaként fogható fel.

Ezzel a problémakörrel áll összefüggésben az is, hogy a többet dolgozó s így többet felhalmozó tagok tulajdonjogosultsága — aminek arányosan nagyobbak kellene lennie — csupán formálisan egyenlő, valójában kedvezőtlenebb a kevésbé vagy nem rendszeresen dolgozó, illetve a szövetkezetbe később belépő tagokénál, hiszen a többet dolgozók az azonos jogosultságot tulajdonképpen fokozottabb jövedelemlemondás útján szerzik meg.

4. Mind társadalom-, mind szövetkezetpolitikai szempontból helyes célt, a gazdaságok arányos fejlesztését szolgáló intézkedéseknek tekinthetjük

a részesedés és a felhalmozás arányát szabályozó (előíró) rendelkezéseket. Az „akaratátvitel” módszerét illetően azonban ezek a rendelkezések adminisztratívák.

5. A kívülállók szemszögéből kiindulva, ma is rendkívül sokat tarthat vissza a szövetkezetbe lépéstől az a tény, hogy az éves jövedelem egy részéről rendszeresen „egyszer s mindenkorra” lemond a tagság, s ezután semmilyen közvetlenül érzékelhető külön juttatásban nem részesül.

A fejlődés korábbi szakaszában, amikor a munka felvétele és a rendszeres munkába járás volt az alapkérdés, igazoltnak tekinthető a vagyoni jogi érdekelttség ilyen fokú alárendelése a munkavállalói-munkavégzői jogoknak. Ma viszont, a nemzedékváltási konfliktusok elkerülése, a föld- és vagyonebevétel nélkül belépő és az alapítók, illetve a hosszú éveken át felhalmozók közötti tulajdonjogi feszültségek kiküszöbölése, a munkavégzésnek tulajdonosi munkavégzés színvonalára emelése új megoldási módszereket igényel.

A felsorolt feszültségek egy olyan célszerűen kapcsolódó belső érdekelt-ségi rendszer kialakítása útján oldhatók fel, amely

- a szövetkezeti tulajdonforma lényegéből, vagyis abból indul ki, hogy a termelőszövetkezeti tagok közvetlen tulajdonosai saját szövetkezetük vagyonián, s azt másoktól elhatároltan birtokolják;

- az egyes tagokat a szövetkezeti vagyoni felhalmozásában kifejtett tényleges részvétel arányában osztónzi, vagyis a felhalmozást mint tulajdonosi tevékenységet közvetlenül és anyagilag elismeri;

- elkülöníti a jövedelemből és célszerűen elosztja a felhalmozott vagyoni útján járó (társadalmi szinten indokolt mértékű) járadékot.

Hasonló értelemben vetette fel a problémát Zs. dr. Bouska Éva is a Társadalmi Szemle 1968. 11. számában megjelent „Eszközlekedési járulékot vagy felhalmozási jutalékot” című vitacikkében.

A TAGOK RÉSZVÉTELE A KÖZÖS VAGYON FELHALMOZÁSÁBAN

A tagok által történő felhalmozás reális mértékének megállapítása érdekében elsősorban és elvileg azt a kérdést kell tisztáznunk, hogy mit, illetve milyen vagyont tekintünk a tagok tartós, saját felhalmozásának.

Egyértelműen világos, hogy ezt a vagyoni hányadot a termelőszövetkezet(ek) tehermentes, tiszta vagyonián belül kell keresnünk. Minthogy a tehermentes, tiszta vagyoni – csakúgy, mint az összvagi általán – két nagy eszközcsoportra oszlik, ezért első lépésként az álló- és forgóeszközök figyelembe vehetőségének vizsgálatát célszerű elvégeznünk.

Az állóeszközök (ez esetben a tenyészállatok is) létesítése, beszerzése tartós, lassan megtérülő felhalmozásnak számít. A forgóeszközökbe fektetett vagyoni rész viszont év közben, de évek között is nagymértékben ingadozik, másrészt gyorsabban és közvetlenebbül megtérül (így a felhalmozást azonnal követi a felhalmozás eredménye is). Ez természetesen nem változtat

azon, hogy a tagok jövedelmének egy része elvileg forgóeszköz-felhalmozás utáni járadék, de mutatja azt is, hogy figyelmen kívül hagyásával — legalábbis a tagok egymás közötti, valamint a tagok és a termelőszövetkezet viszonylatát tekintve — kisebb hibát követtünk el. A termelőszövetkezeti tagság és a társadalom más területein dolgozók jövedelmeinek reális összehasonlításához viszont már ennek vizsgálatára is szükség lenne. Ez azonban az adminisztráció mai színvonalán és rendszerében olyan bonyolult módszertani megoldásokat igényelne, amelyek részletezésétől a gyakorlat és jelen tanulmány során célszerűbb eltekintünk.*.

Ilyen okok és megfontolások alapján a vizsgálat tehát csupán az *álló-vagyon-felhalmozáshoz kapcsolódó kérdésekre szorítkozik*.

Önként adódik ezek után a következő kérdés, hogy a tehermentes álló-vagyronon, a korábbi számviteli szóhasználat szerinti fel nem osztható szövetkezeti alapon (FENOSZA) belül *mekkora hányad tekinthető a tagok saját felhalmozásának*.

A dolgok lényegét követő differenciálás alapján a fel nem osztható szövetkezeti alapot két részre, mégpedig az állami támogatásokat, hitelelendékeket, kedvezményeket stb. magában foglaló részre és a közvetlenül a tagok által kigazdálkodott, illetve befektetett részre oszthatjuk.**

A tagok által végzett felhalmozás gyakorlati kimunkálására részletes vizsgálatokat folytattunk.

A Komárom megyei közös gazdaságok fel nem osztható szövetkezeti alapjának alakulását és annak belső megoszlását 1960-ig összevontan, majd 1961 és 1967 között évenkénti részletezésben az 1. és 2. táblázaton láthatjuk.

A táblázatok mutatják, hogy Komárom megyében a jelenlegi 400 millió Ft értékű fel nem osztható szövetkezeti alapon belül ennek 60%-ára — vagyis 241,5 millió Ft-ra — tehető saját felhasználást végeztek a tagok. A FENOSZA-növekedés eredeti számai 1966 után az amortizáció bevezetésével reálisnak tekinthetők. Az 1966. évi adatok az amortizáció átvezetése és az ártértékelések miatt jelentős technikai jellegű utánszámítással kerültek megállapításra.

Az 1966. év előtti évenkénti felhalmozásokból eszközölt — jobb módszer híján — arányos (évi 27,6%-os) levonás, tehát az 1966-ig le nem vont, s így egy összegben jelentkező amortizációnak a tagok saját felhalmozását terhelő (csökkentő) hányadát jelenti. A tagok saját felhalmozása ugyanis az 1966. év végéig az amortizáció figyelembevétele nélkül 274,5 millió Ft-ot tett ki. Miután az 1966-ban egy összegben leírt 76,0 millió Ft-os amortizáció ennek 27,6%-a, így a kulcsszámmal történt az amortizáció levonása az évenként kimutatott felhalmozásból.

* Ez természetesen nem jelenti azt, hogy elhanyagolható lenne a megoldások keresése, ami különösen a helyes álló- és forgóeszköz *arány* biztosítása miatt fontos.

** Minthogy egy-egy gazdaság esetében rendkívül nehéz lenne megtalálni, hogy az állami támogatás jellegű (eredetű) vagyon mekkora hányada árkiegészítés (vagyis a mezőgazdaságból elvont érték visszatérítése), ez esetben csak a közvetlenül tagoktól eredő felhalmozás figyelembevételére szorítkozom, bár ez kétségtelenül csak részlegesen mutatja az önrőből végzett felhalmozást.

1. táblázat

A TAGOK ÁLTAL FELHALMOZOTT ÁLLÓVAGYON ÉVENKÉNTI ALAKULÁSA
KOMÁROM MEGYE TERMELŐSZÖVETKEZETEIBEN

(Millió Ft)

Évek	A fel nem osztható szövetkezeti alap			A FENOSZA évközi változásából	
	év elején	év végén	évközi változás	állami támogatás jellegű	közvetlenül a tagok felhalmozása
1960(-ig)	—	108	108	42	66
1961	108	161	53	34	19
1962	161	192	31	5	26
1963	192	252	60	14	46
1964	252	316	64	23	41
1965	316	371	55	19,5	35,5
1966*	371	336	-35	0,0	(-76,0)** 41,0
1967	336	400	64	21	43
Összesen	—	—	400	158,5	(-76,0)** 317,5

* Átértékelések, hitelrendezések utáni összevont adatok.

** Az előző években leíratlan és a tagokat terhelő „halmozott” amortizáció.

2. táblázat

A TAGOK ÉVENKÉNTI FELHALMOZÁSÁNAK HELYESBÍTÉSE
AZ 1966-IG LEÍRATLAN AMORTIZÁCIÓVAL

(Komárom megye termelőszövetkezeteiben)

(Millió Ft)

Évek	A tagok felhalmozását terhelő elszámolatlan amortizáció*	A tagok közvetlen felhalmozása a fel nem osztható szövetkezeti alapból	
		amortizáció levonása nélkül	az amortizáció levonása után
1960(-ig)	18,2	66,0	47,8
1961	5,2	19,0	13,8
1962	7,3	26,0	18,7
1963	12,7	46,0	33,3
1964	11,4	41,0	29,6
1965	9,8	35,5	25,7
1966	11,4	41,0 (274,5)	29,6
1967	0,0	43,0	43,0
Összesen	76,0	317,5	241,5

* Az amortizáció évenként azonos arányú $\left(\frac{76,0}{274,5} \cdot 100 = 27,6\% \text{-os}\right)$ egyszerűsített leírása mellett.

Lényegében arról van itt szó, hogy azt az amortizációs összeget, amelyet a számvitel az 1966. évben egy összegben írt le, arányosan elosztottuk azok között az évek között, amelyekben a leírást el kellett volna végezni.

Az 1966. év előtti látszólagos, vagyis az amortizáció figyelembevétele nélküli, a ténylegesnél az 'amortizáció' összegével magasabb FENOSZA-növekedést tehát — az 1966-ban egy összegben leírt amortizációnak a korábbi évekből való arányos levonása útján — a tényleges értéknövekedésre helyesbítettük. Így — amint azt a 2. táblázat szemlélteti — az éves sajáterős felhalmozások azonos tartalmúvá, tehát összehasonlíthatóvá és göngyölíthetővé váltak.

Miután ily módon meghatároztuk a tagok összessége által felhalmozott állóvagyon évenkénti mértékét, nézzük meg, hogyan állapítható meg valósan és igazságosan az egyes tagok jogosultsága.

Alapelvként szögezhető le, hogy a felhalmozásban azok a tagok vettek részt, akik részt vettek a jövedelemképzésben, vagyis akik az adott év folyamán rendszeresen dolgoztak.

Ebből természetesen az is következik, hogy az a tag, aki többet dolgozott, az nagyobb mértékben járult hozzá a felhalmozáshoz, illetve fordítva, nagyobb összeg kapott kevesebb munka utáni jövedelmet, mintha az üzemben nem történt volna felhalmozás.

Valamely termelőszövetkezeti tag tehát csak abban az évben vett részt, és csak abban az évben szerzett jogosultságot a felhalmozásban, amikor rendszeresen dolgozott.

Mindezekhez kapcsolódóan érdemes áttekinteni a 3. táblázatban közölt adatokat. A táblázat a saját felhalmozást, a saját felhalmozásban részt vevő dolgozó tagok számát és az egy dolgozóra jutó évenkénti felhalmozást mu-

3. táblázat

AZ EGY DOLGOZÓ ÁLTAL FELHALMOZOTT VAGYON
TÉNYLEGES ÉRTÉKÉNEK ALAKULÁSA
(Komárom megye termelőszövetkezeteiben)

Évek	A tagok által felhalmozott vagyon tényleges, összehasonlítható értéke (millió Ft)	A felhalmozásban részt vevő dolgozó tagok száma (fő)	Egy dolgozó tagra jutó évi felhalmozás (Ft)
1960 (előtt)	47,8	11 800	4 000
1961	13,8	13 172	1 040
1962	18,7	13 093	1 430
1963	33,3	12 403	2 680
1964	29,6	11 768	2 480
1965	25,7	11 331	2 270
1966	29,6	10 889	2 710
1967	43,0	10 616	4 110
Összesen (átlag)	241,5	(11 650)	20 720

tatja. Eszerint a szövetkezeti mozgalom eddigi időszakában az évenkénti felhalmozás dolgozó tagonként nem lebecsülendő összegben, 1040—4110 Ft között alakult.

A 3. táblázatban közölteknel azonban sokkal bonyolultabb problémát kellett megoldani a 4. táblázat segítségével. Ez a táblázat annak eldöntésére szolgál, hogy a jelenleg aktív dolgozó tagok és a már nem dolgozó, de korábban a közös munkákban rendszeresen részt vállalt nyugdíjas, járadékos tagok hogyan oszlanak meg az egyes évek között jogosultság szempontjából. Ennek alapján állapítható meg valójában egy-egy tagról, hogy aktív tevékenysége időszakában mennyi tehermentes közös vagyon felhalmozásával járult hozzá a termelőszövetkezet fejlődéséhez. Ez az összeg adott tagnál

4. táblázat

A TAGOK ÉS A FELHALMOZÁS MEGOSZLÁSA JOGOSULTSÁG SZERINT
(Komárom megye termelőszövetkezeteiben)

Megnevezés	A jogosultság időszaka		A csoportban levők száma (fő)	Egy tag részesedése a felhalmozásból csoportonként (Ft)	A csoportba tartozók együttes részesedése a felhalmozásból (millió Ft)
	melyik évtől	melyik év végéig			
A kilépők, kizártak, elhalálozottak és jogosultságot ez ideig még nem szerzők csoportja	—	—	6 190	—	13,80
A jogosultak (dolgozók, nyugdíjasok, járadékosok együtt) csoportjai a figyelembe vett évek szerint	1960 előttről	1960.	130	4 000	0,52
	1960. (előttről)	1961.	200	5 040	1,01
		1962.	220	6 470	1,42
		1963.	290	9 150	2,65
		1964.	320	11 630	3,72
		1965.	400	13 900	5,56
		1966.	450	16 610	7,47
		1967.	8 210	20 720	170,11
	1961.	1965.	410	9 900	4,06
		1966.	1 120	12 610	14,12
		1967.	716	16 720	11,97
	1962.	1966.	100	11 570	1,16
		1967.	150	15 680	2,35
	1963.	1967.	110	14 250	1,58
Összesen	—	—	19 016	—	241,50

úgy számítható ki, hogy göngyölítjük az egy tagra jutó évi felhalmozások összegét, azokban az években, amelyekben a tag rendszeresen dolgozott, azaz a felhalmozásban ténylegesen részt vett.

Az a tag pl. aki az 1960. év előtt és után az 1967. évig minden évben rendszeresen dolgozott — megyei átlagban — 20 720 Ft-nyi felhalmozást végzett. (A tagok besorolása az éves munkaügyi statisztikák alapján, megközelítő számítások útján történt.)

Azok a tagok, aki nem töltöttek el a termelőszövetkezetben 5 aktív évet, a felhalmozás terén jogosultságot nem szerzők sorában szerepelnek. Az 5 éven át rendszeresen dolgozók esetében pedig az esetleg közben kimaradt évek is beszámításra kerültek. Rendszeresen dolgozó tagoknak egyébként a legalább 120 munkanapot teljesítő tagok minősültek.

A felosztás ilyen módszerét illetően vitatható, hogy nem lenne-e helyesebb a felhalmozást egy munkanapra vetíteni, s az egyes tagok jogosultságát pontosabban, vagyis a teljesített munkanapok arányában kiszámítani. Ez feltétlenül helyesebb volna, de rendkívül nagy többletadminisztrációval járna.

A FELHALMOZÁS TÁRSADALMI LAG INDOKOLT, KÖZVETLEN ELISMERÉSE

Következő lépésként a saját felhalmozás után igényelhető és az üzem jövedelméből elkülönítendő *felhalmozási járadék társadalmi szinten indokolt mértékének megállapításához megfelelő társadalmi-gazdasági analógiát* célszerű keresnünk.

Állampolgáraink számára a leggyakoribb és legegyszerűbb értéklekötési, pénzelhelyezési lehetőség a takarékbetét. Tartós betétek után társadalmunk bármely tagja 5%-os kamatjárautalásban részesül, függetlenül attól, hogy betétjét az állam milyen célra használja.

Ha tehát úgy fogjuk fel, hogy a felhalmozásra fordított (fel nem vett) jövedelmet a tag nem saját üzemébe, hanem OTP-betétbe helyezte volna, úgy annak összege után évente legalább 5%-os kamatjuttatásban részesülne, tehát saját közösségétől is jogosan elvárhatna ilyen mértékű elkülönített, felhalmozás utáni járadékot. S ami a járadék elkülönítetten történő kezeléséből következik, ugyancsak lényeges lenne az is, hogy miként a földjáradékot, ezt se tekintsük sem adó, sem társadalombiztosítási járadék szempontjából munkadíjnak. Ez esetben ugyanis a felhalmozásra fordított tagi vagyonok után járó kamatok költségkénti megtérítéséről van szó.

Jó példáért egyébként nem is kell nagyon messzire menni, mert van már hasonló érdekeltségi rendszer a magyar szövetkezeti mozgalomban, mégpedig a fogyasztási és értékesítő szövetkezetekben. Az Általános Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezetek ugyanis tagjaik számára azok részjegyei után évente 7% járadékot és a nyereségnek megfelelő vásárlási jogot biztosítanak.

A felhalmozási járadék jellegében az állami vállalatok ugyancsak ilyen mértékű eszközelekötési járulékhöz hasonló. A különbség csupán — éppen a tulajdonviszonyok különbségének tükröképeként — annyi, hogy az eszköz-

lekötési járulékot az eszközöket használó állami vállalat fizeti a tulajdonosnak, azaz az államnak, a *felhalmozási járadékot pedig az eszközöket felhasználó szövetkezeti vállalat adná saját tagjainak, akik közvetlen tulajdonosai az általuk felhalmozott vagyonnak*. S miként az eszközelekötési járulékok fokozottabb álló-eszköz-kihasználásra serkenti az állami vállalatokat, úgy a felhalmozási járadék is (gazdaságossági határkövetelményként) hozzájárulna a megfontoltabb beruházások és a színvonalasabb termelőszövetkezeti állóeszköz-gazdálkodáshoz.

A járadékmegállapítás nagyságrendi hatásainak érzékeltetése céljából az 5. táblázaton bemutatom Komárom megye termelőszövetkezeti parasztságának — az ismertetett feltételezések szerint számított — 1967. évi felhalmozási járadékigényét.

A táblázat alapján járadékként kifizetésre javasolt 11,4 millió Ft-os összeg nagyságrendi arányait szemlélteti, hogy az a termelőszövetkezetek 1967. évi bruttó jövedelmének 2,5%-át, a tagok személyes jövedelmének pedig 4,9%-át tenné ki. Az egyes tagok évi járadékigénye — az eddig le-

5. táblázat

A KÜLÖNBÖZŐ JOGOSULTSÁGI CSOPORTOKBA TARTOZÓ TAGOK
FELHALMOZÁSI JÁRADÉK IGÉNYE

(Komárom megye termelőszövetkezeteiben)

Megnevezés	A jogosultság időszaka		Egy csoportbeli tag járadékigénye (Ft)	A csoportonkénti összes járadékigény (Ft)
	melyik évtől	melyik év végéig		
A felhalmozási járadékra jogosult tagok csoportjai a figyelembe vett évek sze- rint	1960 előttről	1960.	200	26 000
	1960. (előttről)	1961.	252	50 500
		1962.	324	71 000
		1963.	458	132 500
		1964.	582	186 000
		1965.	695	278 000
		1966.	831	373 000
		1967.	1036	8 505 500
	1961.	1965.	495	203 000
		1966.	631	706 000
		1967.	836	598 500
	1962.	1966.	580	58 000
		1967.	784	117 500
	1963.	1967.	713	79 000
Összesen	—	—	—	11 385 000

dolgozott évektől függően — évi 200 — 1036 Ft között mozogna. Egy olyan szövetkezeti tag pedig, aki egész aktív életét — feltehetően pl. 40 évet — a termelőszövetkezetben tölt el (illetve fog eltölteni) a jelenlegihez hasonló mértékű felhalmozási ütem esetén nyugdíjba menetele után évenként 3000 — 4000 Ft összegű felhalmozási járadékban részesülne. Az ilyen járadékfizetés bevezetése tehát nem lenne semmilyen veszéllyel a jelenlegi jövedelem-felhasználási arányokra, de *rendkívül ösztönző volna, és igen nagymértékben fokozná a tagok tulajdonosi érzetét.*

A járadékot minden évet követően lenne célszerű számfejteti és a földjáradékhoz hasonlóan költségként elszámolni.

Igy a jelenlegi helyzettel szemben — miszerint elkülönítetlenül, munkadíjként (illetve azon belül) kerül kifizetésre a járadék — a járadékösszeg 13,5%-ának megfelelő adó- és SZTK-járulék-megtakarítás érhető el.

A felhalmozási járadék költségkénti elszámolása egyébként a termelőszövetkezeti költségelszámolás teljesebbé és következetesebbé válását segítené elő. A hiteltől származó eszközök után ugyanis számítanak használati, illetve kamatköltséget termelőszövetkezeteink, de a tagok által „kölesznözt” saját vagyron után nem. Az ehhez kapcsolódó egyéb kérdéseket (milyen költségszoportha tartozzon a járadék stb.) a szocialista költségelmélet lesz hivatott tisztázni. Minden esetre célszerűnek látszik azt „üzemi szintű eredményt” terhelő költségként felfogni.

Az így kimunkált és elkülönített felhalmozási járadék erősítené termelőszövetkezeteink szövetkezeti jellegét, közelítené a tagokat és az alkalmazottakat a feloldaná a tulajdonrészesség és felhalmozásbeli érdekelttség terén fennálló ellentmondásokat, *de végeredményben a munkarészvényesség, a munka szerinti elosztás követelményeihez igazodna, hiszen a több éven át rendszeresen dolgozók jövedelme lenne.*

Имеется противоречие между участием члена кооператива в собственности и заинтересованностью в накоплении, потому что член отказывается от части общественного чистого дохода, причитающегося ему, если эта часть идёт в накопление. Можно сделать заинтересованным члена в накоплении и в использовании основных средств в том случае, если он получит ренту в размере процента на сумму положенную в банк.

Ein Widerspruch ergibt sich zwischen den Miteigentumsanteil des produktionsgenossenschaftlichen Mitgliedes und seiner Interesse an der Akkumulation. Das Mitglied verzichtet nämlich auf einem Teile seines Anteiles welches ihm aus dem Reingewinn der kollektiven Wirtschaft zusteht wenn, dieser Teil zur Häufung des Betriebsfonds zugewandt wird. Man könnte die Interesse der Mitglieder zur Akkumulation und der Ausnützung der Grundmittel erhöhen wenn das Mitglied der LPG nach dieser Akkumulationssumme eine Rente bekäme mit gleichen Zinssatz als es den Daueranlagen in der Bank zusteht.

There exists a contradiction between co-proprietorship and interestedness in accumulation of the co-operative members. The member is renouncing one part of his share in the net incomes of the collective farm when it will be allotted to accumulation. Membership could be made interested in accumulation and in the utilization of fixed assets if they would receive a rent for this sum corresponding to the rate of bank interest to be payed after permanent deposits.